

892

Rs 149

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet houdende instelling van de Nederlandse orde van advocaten alsmede regelen betreffende orde en discipline voor de advocaten en procureurs.

Bij de overweging van dit wetsontwerp in de afdelingen der Kamer verklaarden verscheidene leden, gaarne bereid te zijn mede te werken aan de totstandkoming van de voorgestelde regeling, mede, omdat aldus een eerste publiekrechtelijke beroepsorganisatie in het leven wordt geroepen.

Naar hun oordeel is het ontwerp door de verschillende wijzigingen, daarin sedert de indiening aangebracht, veel verbeterd. Er is bij die wijzigingen rekening gehouden met tegen het oorspronkelijk ontwerp te recht aangevoerde bezwaren — o.a. betreffende de geheel in eigen kring gehouden tuchtrechtspraak — en zij hebben ook voor het overige stenen des aanstoots weggenomen, die aanleiding gaven tot gebrek aan vertrouwen bij velen van hen, voor wie de ontwerp-regeling zal gelden.

De leden, hier aan het woord, meenden te mogen verwachten, dat de organisatie, zoals zij thans zal worden tot stand gebracht, vruchtbaar zal kunnen werken in het belang niet alleen van de advocaten en procureurs, maar ook in dat van de justitiabelen.

Deze leden hadden zich echter afgevraagd, of bij dit ontwerp niet had moeten zijn gezien en in beginsel opgelost het vraagstuk van de vergoeding voor den rechtsbijstand aan on- en minvermogenden. Zij waren zich er van bewust, dat bij de oplossing van dit probleem in zijn geheel ook anderen, b.v. deurwaarders en dagblad-exploitanten (vanwege de kosteloze advertenties), betrokken zijn en dat een behoorlijke regeling vrij aanzienlijke kosten medebrengt. Nu echter in de artt. 70 e.v. van het ontwerp, onder verwijzing naar de artt. 872—874 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, er, als van de meest natuurlijke zaak ter wereld, van wordt uitgegaan, dat de advocaten en procureurs aan onvermogenden zonder enige vergoeding rechtsbijstand hebben te verlenen, had toch zeker niet mogen ontbreken de erkenning in beginsel van hun recht op tegemoetkoming daarvoor, al zou het effectueeren van dat recht met het oog op een te treffen nadere en meer algemene regeling en het vinden van de nodige middelen nog zijn uitgesteld.

Verscheidene andere leden vroegen zich af, of het niet in strijd is met het wezen van het bij uitstek vrije beroep van advocaat, dat een dwangregeling als de voorgestelde aan de advocaten wordt opgelegd.

Is juist niet bij een spontaan gehouden referendum in de Orde van Advocaten te 's-Hertogenbosch en in de ordevergaderingen van verschillende andere arrondissementen gebleken, dat er onder de advocaten zelve grote tegenstand tegen dit wetsontwerp bestaat? Is het daarom niet verstandiger, dit ontwerp voorshands nog te laten rusten of het in te trekken? De urgentie van zulk een dwangregeling voor de advocaten zagen deze leden in elk geval niet in. Het was hun in het geheel niet duidelijk, waarom nu juist voor de advocaten een eerste proeve van een regeling, zoals de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie beoogt te verwezenlijken, zou moeten worden tot stand gebracht.

Sommige leden vroegen zich af, of het niet gewenst is, ook de tuchtrechtspraak voor advocaten enkel in handen te laten van den gewonen rechter.

Kan de Minister mededelen, of in het algemeen de hoven, in hoger beroep recht sprekende in tuchtzaken tegen advocaten, zwaarder of minder zwaar straffen dan de Raden van Toezicht in eersten aanleg?

Deze leden meenden te weten, dat bij herhaling een veel mildere of in het geheel geen straf in appel werd opgelegd. Zij zouden het op prijs stellen, wanneer te dezen enig feitensmateriaal zou kunnen worden verschaft.

Voorts vroegen deze leden, of de Minister bereid is te bevorderen, dat er een herziening komt van het tarief, dat een advocaat in burgerlijke zaken aan zijn cliënt in rekening mag brengen. Het huidige

tarief, daterende van 1838, is uiteraard volkomen verouderd en behoeft deswege dringend herziening.

Nog stelden deze leden de vraag, of de Minister niet van oordeel is, dat bij de samenstelling van de verschillende colleges, welke dit ontwerp in het leven wil roepen, mede gelet dient te worden op de levensovertuiging van de leden der colleges in die voege, dat de verschillende geestelijke stromingen daarin worden gepresenteerd. Is de Minister bereid dit als richtlijn aan te bevelen?

Enige leden toonden zich niet bevredigd over het antwoord van den Minister betreffende hetgeen het lid van de Tweede Kamer, de heer Stokvis, heeft te berde gebracht omtrent het weren uit de balie van advocaten, die tevens politici zijn.

Deze leden achtten het van het grootste belang, dat in de Staten-Generaal mede zitting hebben leden, die tevens advocaat zijn. Is de Minister niet bereid, zo vroegen zij, als zijn oordeel uit te spreken, dat een verordening, die zou verbieden, dat advocaten tevens politicus zijn, zeker onverbindend zou worden geacht en in strijd met het algemeen belang?

Ten slotte vroegen ook deze leden 's Ministers aandacht voor de mededelingen, gedaan in het Advocatenblad van 15 Januari 1951, blz. 30—35, over het referendum, georganiseerd door de Orde van Advocaten te 's-Hertogenbosch.

Sommige andere leden wezen er op, dat de Regering het ontwerp van het bestuur van de Advocatenvereniging zonder belangrijke wijziging heeft overgenomen en dat het hun vreemd aandeed, dat nu juist uit den kring van de advocaten scherpe critiek op het ontwerp wordt geleverd.

Aldus vastgesteld den 4den Juni 1952.

BERGER
STEINKÜHLER
RIP
BEAUFORT.

892

Rs 149a

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet houdende instelling van de Nederlandse orde van advocaten alsmede regelen betreffende orde en discipline voor de advocaten en procureurs.

Nadat het Voorlopig Verslag der Commissie aan de Regering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD

Het deed de ondergetekende genoegen, dat verscheidene leden gaarne bereid zijn mede te werken aan de totstandkoming van de voorgestelde regeling.

Met deze leden is de ondergetekende van oordeel, dat de wijzigingen, die naar aanleiding van het overleg met de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het ontwerp zijn aangebracht, verbeteringen betekenen. Dit geldt in het bijzonder de regeling van de tuchtrechtspraak, die thans niet meer als in het aanvankelijke ontwerp uitsluitend door advocaten wordt uitgeoefend.

De mogelijkheid voor de gehele balie bindende verordeningen te maken met betrekking tot de wijze van uitoefenen van de praktijk en de grotere eenheid, die door centralisatie bij het Hof van Discipline in de tuchtrechtspraak zal worden gebracht, zal, naar de ondergetekende verwacht, mede voor de justitiabelen van nut kunnen zijn.

De ondergetekende begrijpt, dat de hier aan het woord zijnde leden verband gelegd hebben tussen de organisatie van de balie enerzijds en de regeling van de rechtsbijstand aan on- of minvermogenden. Dit laatste vraagstuk heeft zijn voortdurende aandacht gehad, evenals die van zijn ambtsvoorgangers. Niet alleen wordt bij de huidige regeling er van uitgegaan, dat de advocaten hun diensten gratis moeten verlenen, maar tevens beperkt de door de huidige regeling op de advocaten gelegde verplichting zich tot de eigenlijke civielrechtelijke geschillen. De regeling is dus enerzijds niet geheel billijk tegenover de balie en de deurwaarder, anderzijds onvoldoende voor de behoeften van de rechtzoekenden, die zich tegenwoordig voor tal

van geschillen van andere dan civielrechtelijke aard geplaatst zien. Oplossing van het probleem van de gratis admisse brengt echter kosten met zich mede. De vraag, voor welke doeleinden gelden van de toch reeds zo zwaar belaste Rijksbegroting kunnen worden aangewend, kan niet alleen door de Minister van Justitie worden beantwoord. De afweging van de verschillende belangen, waarin moet worden voorzien, is een zaak van Regeringsbeleid. Overleg binnen de Regering heeft er voorshands niet toe geleid, dat gelden voor een bevredigende regeling van de pro-deo rechtshulp beschikbaar konden worden gesteld. In die omstandigheden acht de ondergetekende het opnemen in de wet van een principiële verklaring, dat de balie een recht op de tegemoetkoming voor de door haar pro-deo verleende rechtsbijstand heeft, niet wenselijk, daar niet is te voorzien, wanneer deze verklaring in werkelijkheid kan worden omgezet.

De vraag van verschillende andere leden, of het niet in strijd is met het wezen van het bij uitstek vrije beroep van advocaat om aan de balie een dwangregeling als de onderhavige op te leggen, beantwoordt de ondergetekende ontkennend. Ook onder vigueur van de geldende wet bestaat er een dwangregeling. Alle advocaten zijn immers krachtens de regeling van het reglement no. III lid van een orde van advocaten. Het onderhavige ontwerp brengt slechts wijziging in de organisatievormen, het voert niet een gedwongen organisatie in van een ander karakter dan de huidige.

Het referendum, door de balie te 's-Hertogenbosch georganiseerd, wees inderdaad op een zekere tegenstand binnen de kring der betrokkenen. Het referendum kan echter geen zuiver beeld van de bij de balie heersende stemming geven, omdat uitsluitend gevraagd werd of men vóór of tegen het aanhangige wetsontwerp was. Het onderhavige ontwerp nu bevat verscheidene punten van belang: de landelijke organisatie van de balie, de verordeningsbevoegdheid en de centralisatie van de tuchtrechtspraak. Uit niets bleek, op grond van welke overwegingen de tegenstemmers bezwaar tegen het ontwerp hadden. Een later door de Nederlandse Advocaten Vereniging georganiseerde enquête bracht ten deze meer licht omtrent de werkelijke motieven van de tegenstanders. In meerderheid bleek de balie vóór het ontwerp te zijn. Geïjk reeds is opgemerkt, is het niet juist ten deze van een dwangregeling te spreken en zo een tegenstelling te scheppen tussen de huidige regeling, die geen dwang zou kennen, en het voorgestelde ontwerp, dat een bepaalde organisatie zou afdwingen. Ook thans bestaat een publiekrechtelijk afgedwongen organisatie van de leden der balie, die evenwel organisatorische gebreken vertoont. Het ontwerp doet niet anders dan deze gebreken wegnemen, doch voert geen nieuws in op het stuk van gedwongen aansluiting bij de beroepsorganisatie. De ondergetekende ziet dan ook geen reden om het onderhavige ontwerp, dat slechts verbeteringen van technische aard in de organisatie van de balie brengt, te laten rusten of in te trekken.

De ondergetekende is van oordeel, dat het gewenst is, dat de tuchtrechtspraak in tweede aanleg niet uitsluitend in handen van advocaten ligt. Daarom wordt in het gewijzigde ontwerp dan ook voorzien in een centraal Hof van Discipline, in meerderheid bestaande uit leden van de rechterlijke macht. Het voordeel van een centraal hof is, dat er eenheid in de disciplinaire rechtspraak komt. Onder de geldende regeling leggen sommige gerechtshoven een andere maatstaf aan dan andere. Hoewel daaromtrent geen exacte cijfers bekend zijn, bestaat de indruk, dat bepaalde gerechtshoven herhaaldelijk zwaarder straffen dan de Raden van Toezicht, terwijl andere hoven herhaaldelijk beneden de door deze colleges opgelegde strafmaat gaan. Door dit verschil in jurisprudentie tussen de hoven bestaat ook geen eenheid in de wijze van berechting in eerste aanleg. Dit alles kan verholpen worden door appèl bij een centraal college, dat enerzijds door de

medewerking van de advocaten een deskundig element bevat, doch anderzijds door de meerderheid van leden van de rechterlijke macht waarborgen voor onafhankelijkheid en onpartijheid biedt.

Met de aan het woord zijnde leden is de ondergetekende van oordeel, dat het tarief voor de advocaten en procureurs, daterende uit 1843 (*Staatsbladen* nos. 66 en 67), niet van recente datum is. Men zou verwachten, dat een precieze toepassing van dit tarief meer dan honderd jaar later niet tot een redelijke beloning zou kunnen leiden. De praktijk leert echter, dat, wanneer een advocaat een declaratie moet specificeren volgens het tarief, het in rekening te brengen eindbedrag hoger pleegt te zijn dan het bedrag, dat aanvankelijk bij schatting was gedeclareerd. Men vergete niet, dat het tarief geen voorschriften bevat omtrent hetgeen voor het opstellen van conclusies, voor het studeren, voor het voorbereiden van pleidooien en getuigenverhoren mag worden gerekend. Dergelijke voorschriften zijn ook niet te maken. De beloning voor deze werkzaamheden wordt naar billijkheid door de advocaten zelf berekend en zo nodig door de deken van de orde of de president van de rechtbank vastgesteld. De praktijk heeft derhalve aan herziening van het tarief geen dringende behoefte.

De algemene raad van de Nederlandse Orde, het college van afgevaardigden en de raden van de orden in de arrondissementen worden door de balie zelf gekozen. De balie zal moeten uitmaken op welke wijze de gekozenen bepaalde groepen zullen representeren. Het zou evenwel een ombuiging van de traditie zijn, indien de besturende organen van de balie geschakeerd werden naar verschillende geestelijke stromingen. In feite pleegt thans bij de verkiezing uitsluitend op de kwaliteiten van de candidaat als advocaat en als collega te worden gelet.

Door enige leden wordt gevraagd of het niet van het grootste belang is, dat in de Staten-Generaal mede leden zitting hebben, die tevens advocaat zijn. De ondergetekende beantwoordt deze vraag gaarne bevestigend. Sinds de instelling van de vertegenwoordigende lichamen heeft de balie in deze lichamen zowel hier te lande als elders steeds een belangrijke rol gespeeld. Het komt de ondergetekende voor, dat een verordening, die advocaten zou verbieden lid van de Staten-Generaal te zijn, in strijd komt met het algemeen belang, zoals dit in de loop der jaren is gegroeid.

Omtrent het door de orde van advocaten te 's-Hertogenbosch georganiseerde referendum is hierboven reeds het een en ander opgemerkt.

Tenslotte is gebleken, dat de tegenstand binnen de kring van advocaten tegen het ontwerp belangrijk geringer was dan het aanvankelijk het geval scheen. Een uitvoerig overzicht van het resultaat van het ten verzoeken van de Nederlandse Advocaten Vereniging gehouden onderzoek, dat betrekking had op de verschillende belangrijke punten van het ontwerp en niet alleen op het ontwerp als geheel, is te vinden in het „Advocatenblad“ van 15 Januari 1952, blz. 24 e.v.

De Minister van Justitie,
H. MULDERIJE.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeling van dit antwoord aan de Kamer haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld den 10den Juni 1952.

BERGER
STEINKÜHLER
RIP
BEAUFORT.